

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๕

วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคสังคมไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคสังคมไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบ สรุปได้ว่า พรรคสังคมไทยเป็นพรรคการเมืองที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งเกินเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เคยรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้ประกาศให้สาธารณชนทราบ ตามประกาศลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ แต่สำหรับปีปฏิทินที่ผ่านมา (ปี พ.ศ. ๒๕๕๓) เมื่อใกล้สิ้นสุดระยะเวลาการจัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ แจ้งเตือนพรรคการเมืองต่างๆ จำนวน ๓๕ พรรค ให้ดำเนินการตามบทบัญญัติของกฎหมายรวมทั้งพรรคสังคมไทยด้วย ปรากฏว่า เมื่อพ้นเวลาตามที่กฎหมายกำหนด (คือภายในเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๔) พรรคสังคมไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามนัยมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสังคมนิยมไทย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการและพิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนา คำร้องให้พรรคสังคมนิยมไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ตามข้อบังคับของพรรคสังคมนิยมไทย ข้อ ๒๕ ได้ระบุไว้ว่า เมื่อกรรมการบริหารพรรคลาออกสองในสาม ของกรรมการบริหารพรรคที่มีเดิมทั้งหมด ให้ถือว่ากรรมการบริหารพรรคหมดสภาพการเป็นกรรมการ ทั้งคณะ และให้กรรมการบริหารพรรคที่ไม่ได้ลาออกรักษาการและจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้ง คณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ภายใน ๕๐ วัน โดยคณะกรรมการบริหารพรรคสังคมนิยมไทย เดิมมี ๑๘ คน ลาออกแล้ว ๑๒ คน คนสุดท้ายที่ลาออกเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ คือ นายชนกร พุทธิมา นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการลาออกเมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๓ ต่อมา หัวหน้าพรรค ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ แล้วเสนอ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับ จนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๔ ก็ยังไม่ตอบรับ จึงเข้าใจว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้ง กรรมการบริหารพรรคชุดใหม่เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ ดังกล่าว ตนเองยังไม่เป็นหัวหน้าพรรค สังคมนิยมไทยโดยสมบูรณ์ จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ได้ อันเป็นเหตุทำให้นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่อง ขอให้ยุบพรรคสังคมนิยมไทย และด้วยความที่ตนเองเข้าใจอย่างนี้ จึงขอความกรุณาจากศาลรัฐธรรมนูญอย่าได้ ยุบพรรคสังคมนิยมไทย เพื่อตนเองและกรรมการอื่นได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในนามพรรคสังคมนิยมไทยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยให้นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณา หากประสงค์จะชี้แจงเพิ่มเติม ให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพิ่มเติมต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งเพิ่มเติมว่า (๑) พรรคสังคมนิยมไทยมีปัญหาความขัดแย้งภายในพรรคอย่างรุนแรง ระหว่าง นายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรค กับนายสมใจ วงเวียน รองหัวหน้าพรรค และนายสุขุม วงเวียน เลขาธิการพรรค ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจกรรมของพรรคให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมืองได้หลายประการ เช่น การจัดทำรายงานการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ตามนัยมาตรา ๓๕ และการจัดทำงบการเงินของพรรคการเมือง ตามนัยมาตรา ๔๐ ทั้งนายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรค และนายสมใจ วงเวียน รองหัวหน้าพรรค ต่างจัดทำและยื่นต่อ นายทะเบียนพรรคการเมืองคนละฉบับ รวมสองฉบับ การประชุมใหญ่เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค แยกกันเป็น ๒ คณะ โดยมีหัวหน้าพรรคและรองหัวหน้าพรรคเป็นผู้ดำเนินการ ความขัดแย้งดังกล่าว ยังไม่ได้รับการเยียวยาแต่อย่างใด (๒) กรณีที่นายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรคสังคมไทย ชี้แจงว่า ยังไม่เป็นหัวหน้าพรรคโดยสมบูรณ์ เนื่องจากนายทะเบียนพรรคการเมืองยังไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการบริหารพรรค ตามมติที่ประชุมใหญ่เมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ นั้น ตามข้อบังคับ พรรคสังคมไทย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๒๕ วรรคหนึ่ง (๑๐) กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรค พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เมื่อตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคว่างลงสองในสาม และวรรคห้า กำหนดว่า กรณีที่มีเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ ให้คณะกรรมการบริหารพรรคที่พ้นจาก ตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลง คณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ ดังนั้น นายมงคล บานเย็น หัวหน้าพรรคสังคมไทย จึงยังคงปฏิบัติ หน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าพรรคสังคมไทยต่อไปตามข้อบังคับพรรค ซึ่งข้อเท็จจริงนี้ นายมงคล บานเย็น ทราบอยู่แล้วโดยได้ดำเนินการจัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๒ ขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ เพื่อเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ และได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าพรรคสังคมไทย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม พร้อมเอกสารประกอบ และคำชี้แจงของ หัวหน้าพรรคสังคมไทยแล้ว มีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งให้ยุบพรรคสังคมไทย ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการสั่ง ยุบพรรคสังคมไทย เนื่องจากพรรคสังคมไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ให้หัวหน้าพรรคการเมืองจัดทำรายงาน การดำเนินงานกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ตามวิธีการที่ นายทะเบียนกำหนด และแจ้งให้นายทะเบียนทราบภายในเดือนมีนาคมของทุกปีเพื่อประกาศให้สาธารณชนทราบ เว้นแต่พรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นยังไม่ถึงเก้าสิบวันนับจนถึงวันสิ้นปีปฏิทิน” โดยที่มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง

บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้..... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ปรากฏว่าเมื่อพ้นกำหนดเวลาเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว พรรคสังคมนิยมไทยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคสังคมนิยมไทยได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) คำชี้แจงของหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยที่อ้างว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ คนจึงยังไม่เป็นหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยโดยสมบูรณ์ และไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕ ได้ นั้น ไม่อาจรับฟังได้ เพราะข้อบังคับพรรคสังคมนิยมไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ข้อ ๒๘ วรรคหนึ่ง (๑๐) และวรรคห้า กำหนดว่า เมื่อตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคว่างลงสองในสามให้คณะกรรมการบริหารพรรคที่พ้นจากตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไป จนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ และข้อเท็จจริงก็ปรากฏว่า นายมงคล บานเย็น ได้ลงชื่อในหนังสือที่มีถึงนายทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓ และวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๔ ในฐานะผู้รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าพรรคสังคมนิยมไทยแล้ว

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๑ คน (นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา นายปรีชา เฉลิมวณิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระฐาน นายศักดิ์ เตชะชาล นายสุจิต บุญบงการ นายสุจินดา ยงสุนทร นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ และนายอูระ หวังอ้อมกลาง) จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคสังคมนิยมไทย

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญฝ่ายเสียงข้างน้อย จำนวน ๒ คน (นายอมร รักษาสัตย์ และนายอิสสระ นิตินันท์ประภาศ) ให้ยกคำร้อง

นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติหน้าที่ ประธานที่ประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายกระมล ทองธรรมชาติ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายจุมพล ณ สงขลา	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายปรีชา เถลิมนิชย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายพันธ์ จันทรปาน	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายมงคล สระภู่น	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายศักดิ์ เตชะชาฉาย	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจิต บุญบงการ	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุจินดา ยงสุนทร	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายสุวิทย์ ชีรพงษ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอนันต์ เกตุวงศ์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอมร รักษาสัตย์	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
นายอุระ หวังอ้อมกลาง	ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ